

Практичні аспекти діяльності асистента вихователя при роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в Садівському закладі дошкільної освіти (ясла-садок) «Тополька».

Анастасія ДРОГАЛО
асистент вихователя
Садівського ЗДО (ясла-садок) «Тополька»

За період 2024–2026 н.р. я працювала асистентом вихователя в інклюзивній групі Садівського ЗДО (ясла-садок) «Тополька» з дитиною з особливими освітніми потребами, яка потребує п'ятого рівня підтримки. Разом із командою психолого-педагогічного супроводу для дитини було складено Індивідуальну програму розвитку (ІПР). У своїй діяльності я застосовувала низку ключових функцій: навчально-методичну, управлінську, комунікаційну та функцію моніторингу. Програма регулярно переглядалась з метою коригування стратегії супроводу відповідно до динаміки розвитку дитини.

Мною було впроваджено модель тісної співпраці з вихователем та фахівцями (психологом, логопедом). Я забезпечувала підготовку наочного обладнання, адаптацію дидактичних матеріалів, проведення пальчикових ігор, сенсорних вправ та допомагала в загальній організації життєдіяльності дитини в колективі.

1. Психолого-педагогічний моніторинг та документальний супровід
На підставі щоденних записів у Журналі спостережень мною відстежується стійка позитивна динаміка. Я переконана, що асистент є «очима» команди супроводу. Кожна зафіксована трудність або «маленька перемога» ставала підґрунтям для обговорення на засіданнях команди. Я застосовувала методику лонгітюдного спостереження, що дозволило виявити періоди найбільшої працездатності дитини та адаптувати розклад занять під її індивідуальний ритм.

2. Соціальна адаптація та подолання бар'єру сепарації
Одним із пріоритетних завдань на початку моєї роботи було подолання сепараційної тривоги. Дитина мала значні труднощі при розлученні з матір'ю. Я впроваджувала наступні кроки:

- Становлення фігури асистента як «безпечного дорослого».
- Використання візуальних підказок та розкладу для формування у дитини відчуття передбачуваності дня.
- Поступове розширення автономії в межах групового простору. На кінець звітного періоду дитина повністю адаптувалася до умов ЗДО, спокійно залишається на повний день та демонструє довіру до педагогів.

3. Формування культурно-гігієнічних навичок та самообслуговування
Для дитини з 5-м рівнем підтримки опанування побутових навичок є найвищим проявом вольової регуляції.

- Гігієнічний аспект: За два роки системної роботи, де я використовувала методику позитивного підкріплення та чітких алгоритмів, ми досягли повної відмови від підгузків. Це є ключовим показником переходу дитини на новий рівень самоконтролю.

- Харчова поведінка: Я працювала над переходом від пляшечки до самостійного вживання їжі. Використовуючи метод «рука в руці», я допомогла дитині розвинути координацію, необхідну для тримання ложки. На сьогодні дитина харчується самостійно, що значно покращило її інтеграцію в колектив під час спільних прийомів їжі.

4. Адаптація та модифікація освітнього середовища

Я переконана, що не дитина має підлаштовуватися під систему, а ми маємо змінювати інструменти.

- Ергономічні модифікатори: Через порушення дрібної моторики та м'язову дистонію дитині було важко утримувати олівець. Я впровадила використання спеціальних тримачів (насадок). Це дозволило правильно зафіксувати пальці («трипод»), зняти фізичну напругу та зосередити увагу дитини на виконанні завдання, а не на боротьбі з інструментом.
- Візуальна підтримка: Мною підготовлено низку карток-символів, які візуалізують мовленнєву інструкцію, роблячи її доступною для дитини.

5. Корекційно-розвиткові методики та ігрові технології

У роботі я застосовувала різноманітні методики, які дозволяли подавати складний матеріал в ігровій формі:

- Кінетичний пісок (Гра «Хованки з тваринами»): Це база сенсорної інтеграції. Через пошук фігурок у піску я стимулювала тактильну десенсибілізацію та розвиток стереогнозу. Це допомогло дитині подолати страх перед новими текстурами.
- Сенсорні м'ячики: Застосовувались мною для пропріоцептивної стимуляції, що дозволяло дитині краще відчувати межі свого тіла та знімати психоемоційне напруження.
- Нетрадиційні техніки малювання: Я активно використовувала пуантилізм (ватні палички), штампування овочами та губками, малювання долоньками. Ці техніки забезпечують яскравий результат при мінімальних зусиллях, що є критичним для дитини з ООП.

6. Проектування «ситуації успіху»

Яскравим прикладом результативності є творча робота «Банан». Поєднавши ергономічний тримач та техніку заповнення контуру, я створила для дитини ситуацію усвідомленого успіху. Аналізуючи емоційну сферу, я відзначаю, що дитина почала реагувати на результати своєї діяльності задоволенням та гордістю. Це дозволило подолати бар'єр «я не вмю» та підвищити рівень витривалості на заняттях. Дитина стала частіше доводити розпочату справу до кінця.

7. Розвиток мовленнєвої та пізнавальної сфери

Хоча розуміння складних навчальних інструкцій залишається в процесі формування, я відзначаю значний прогрес у розумінні мовних інструкцій побутового характеру. Шляхом стимуляції дрібної моторики (через пісок, м'ячики, малювання) я опосередковано впливала на мовленнєві центри. В спілкуванні з дорослими дитина почала проявляти ініціативу, адекватно реагувати на знайомих осіб та ініціювати контакт через звуконаслідування та жести.

Аналізуючи динаміку розвитку дитини за звітний період, можна зробити висновок, що цілі та завдання, поставлені в ІІР, виконуються успішно. Всі показники психічних процесів покращились, особливо рівень уваги та концентрації. Дитина стала більш емоційно стабільною, фізично вправною та соціально адаптованою. Я продовжую вдосконалювати методику супроводу, фокусуючись на подальшій автономії вихованця та розширенні його комунікативних можливостей.

Асистент вихователя

Анастасія ДРОГАЛО